

ชื่อหลักสูตร การทอผ้าไหมลายหัวนาค
หลักสูตร ๔๐ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพ พาณิชยกรรมและบริการ(ชั้นเรียนวิชาชีพ)
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม

ความเป็นมา

การทอผ้าไหมลายหัวนาค ซึ่งชาวบ้านในอำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม ได้ทอใช้กันมากและจังหวัดมหาสารคามได้กำหนดให้เป็น“ลายเอกลักษณ์ประจำอำเภอนาคู” แต่เดิมชาวบ้านแถบจังหวัดมหาสารคาม ทอผ้าลายโบราณ ตามแบบบรรพบุรุษอยู่หลายลายด้วยกัน แต่ภายหลังลายเก่าแก่เหล่านี้ก็เริ่มสูญหายไปจากชีวิตการทอผ้าของชาวบ้าน เนื่องจากความยากในการทอ ลายเป็นลายผ้าโบราณลายหนึ่งที่เกิดจะสูญหายไปจากท้องถิ่น ด้วยความที่ลายผ้ามีความละเอียดมาก ผู้ทอต้องมีความรู้ในเรื่องของลาย และมีฝีมือทั้งในการมัดและ การทอ ถ้าไม่มีความชำนาญ การย้อมสีอาจไม่สม่ำเสมอทำให้ลายผ้าผิดเพี้ยนไป นอกจากนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการทอมาก จึงเป็นสาเหตุให้ชาวบ้านไม่นิยมทอผ้าลาย หัวนาค จนกระทั่งทางจังหวัดมหาสารคาม ได้จัดให้มีการประกาศผ้าไหมลายประจำอำเภอ ปรากฏอำเภอนาคู ได้ลายหัวนาค เป็นลายประจำอำเภอ เพราะมีความสวยงามและวิจิตรบรรจงมาก จึงได้เลือกผ้า พร้อมกับสนับสนุนให้ชาวบ้าน ทอผ้าลายนี้ให้มากขึ้น ทำให้ขณะนี้กลุ่มทอผ้าไหมทุกหมู่บ้าน ต่างก็หันมาผลิตผ้าไหมลายหัวนาคกันมากขึ้น

จากนโยบายและจุดเน้นการดำเนินการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนทุกช่วงวัย “กคนเพื่อประชาชน” โดยการจัดการเรียนวิชาชีพระยะสั้น(โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน) ให้กับประชาชนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และพัฒนาอาชีพในการเตรียมความพร้อมรับมือกับการแลกเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อการนำเข้าสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Thailand ๔.๐)

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และตอบสนองความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จึงได้จัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน วิชาการทอผ้าไหมลายหัวนาค จำนวน ๔๐ ชั่วโมง เพื่อเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาอาชีพให้กับประชาชน กลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจในตำบลให้สามารถนำไปประกอบอาชีพเสริม เพื่อก่อให้เกิดรายได้กับตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างอาชีพให้เกิดความมั่นคงต่อไป

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของประชาชนในเรื่องการทอผ้าพื้นเมือง เพื่อเป็นการประกอบอาชีพ
๒. เน้นกาประยุกต์ในการทอ ละสีย้อมที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
๓. มุ่งให้ผู้เรียนประกอบอาชีพได้จริงหลังจบหลักสูตร

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ว่างงานหรือมีอาชีพอยู่แล้ว และต้องการต่อยอดอาชีพ มีทักษะความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการทอผ้าลายห้วนาค สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ

เป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือประชาชนกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน

๑. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
๒. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ
๓. ผู้ที่ต้องการเปลี่ยนอาชีพ

ระยะเวลา

หลักสูตรวิชาการทอผ้าไหมลายห้วนาค ใช้เวลาเรียนทั้งหมด ๔๐ ชั่วโมง

ภาคทฤษฎี ๑๐ ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ ๓๐ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

๑. ช่องทางการประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายห้วนาค

๑.๑ ความสำคัญการประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายห้วนาค

๑.๒ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายห้วนาค

๑.๒.๑ ความต้องการของตลาด

๑.๒.๒ การใช้แรงงาน

๑.๒.๓ การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์

๑.๒.๔ การเลือกทำเลที่ตั้ง

๑.๒.๕ ทุน

๑.๒.๖ การบรรจุหีบห่อภัณฑ์

๑.๒.๗ การขนส่ง

๑.๒.๘ ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพตามศักยภาพ ๕ ด้าน ได้แก่ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ ศักยภาพของพื้นที่ตามลักษณะภูมิอากาศ ศักยภาพของภูมิประเทศ และศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่

๑.๓ แหล่งเรียนรู้

๑.๔ ทิศทางการประกอบอาชีพ

๒. ทักษะการประกอบอาชีพ

๒.๑ ขั้นเตรียมการประกอบอาชีพ

๒.๑.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทอผ้าไหมลายห้วนาค

๒.๑.๒ ลักษณะของผ้าไหมลายห้วนาค

- ๒.๑.๓ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๒.๑.๔ สถานที่ / พื้นที่
 - ๒.๒ ขั้นตอนการทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๒.๒.๑ การจัดทำ / จัดหาวัสดุ อุปกรณ์
 - ๒.๒.๒ ปัญหาการทอผ้าไหมลายหัวนา
- ๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๓.๑ การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๓.๑.๑ การวางแผนการจัดการทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๓.๑.๒ การดูแลรักษาการควบคุมคุณภาพการทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๓.๑.๓ การลดต้นทุนในการทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๓.๑.๔ การทำรายรับ – รายจ่าย
 - ๓.๒ การจัดการการตลาด
 - ๓.๒.๑ การทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ใช้บริการ / คู่แข่ง
 - ๓.๒.๒ การโฆษณาประชาสัมพันธ์
 - ๓.๒.๓ การส่งเสริมการขายและการบริการ
 - ๓.๓ การจัดการความเสี่ยง
 - ๓.๓.๑ การวิเคราะห์ศักยภาพในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๑) ค่าใช้จ่าย
 - ๒) การเตรียมพื้นที่ทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๓) การแก้ปัญหาความเสี่ยงในการทอผ้าไหมลายหัวนา
- ๔. โครงสร้างการประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๔.๑ ความสำคัญของโครงทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๔.๒ ประโยชน์ของโครงทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๔.๓ องค์ประกอบของโครงทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๔.๔ การเขียนโครงทอผ้าไหมลายหัวนา
 - ๔.๕ การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงทอผ้าไหมลายหัวนา

การจัดกระบวนการเรียนรู้

- การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร/ภูมิปัญญา
- การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- การฝึกปฏิบัติจริง

สื่อการเรียนรู้

ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สถานประกอบการ สื่อจริง และสื่อบุคคลในชุมชน

๑. วิทยากร/ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความรู้
๒. VCD / หนังสือ
๓. Internet
๔. ศึกษาดูงานจากกลุ่มอาชีพตัวอย่าง/แหล่งเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีก่อนเรียนและหลังเรียน
๒. การประเมินผลงานก่อนเรียนจากการปฏิบัติ ได้ผลงานที่มีคุณภาพสามารถสร้างรายได้ และจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีผลงานที่มีคุณภาพ

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร
๓. วุฒิบัตร ออกโดยสถานศึกษา

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธราช ๒๕๕๑ สาระการประกอบอาชีพรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น

รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตรการทอผ้าไหมลายหัวนา

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑.ผ้าไหมลายหัวนา	<p>๑. อธิบายความสำคัญในการประกอบอาชีพ การทอผ้าไหมลายหัวนา</p> <p>๒. อธิบายความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ</p> <p>๓. สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้</p>	<p>๑.๑ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทอผ้าไหมลายหัวนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเลือกเส้นไหม - การเลือกพิมพ์ในการทอผ้าไหมลายหัวนา <p>๑.๒ อุปกรณ์ในการย้อมสี</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัสดุอุปกรณ์ - วิธีการ/ขั้นตอน/การย้อมสี - ข้อควรระวังในการย้อมสี - การตรวจความถูกต้องของเส้นไหมที่ย้อมสี - การเลือกเส้นไหมเพื่อนำไปย้อมสี - การตากเส้นไหมที่ย้อมสี 	<p>วิทยากรบรรยาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ยกตัวอย่าง - สาธิต <p>ผู้เรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฝึกปฏิบัติจริง 	๓	๑๕

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๒. การทอผ้าไหมลายห้วนาค	๑. อธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทอผ้าไหมลายห้วนาค ๒. สามารถเตรียมวัตถุดิบในการทอผ้าไหมลายห้วนาค ๓. สามารถอธิบายเทคนิคการทอเส้นไหม วัสดุและอุปกรณ์ในการทอผ้าไหมลายห้วนาค วิธีการทอและข้อควรระวังในการทอผ้าไหมลายห้วนาค	- ขั้นตอนการทอผ้าไหมลายห้วนาค - การเลือกขนาดของฟืม - การเตรียมกึ่ง - การจัดลวดลายและการแต่งริมขอบของเส้นไหมที่ทอแล้ว - การเก็บกึ่งเมื่อหยุดพักการทอผ้าไหมลายห้วนาค แล้ว - การออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเส้นไหมที่ทอแล้ว	วิทยากรบรรยาย - บรรยาย - ยกตัวอย่าง - สาธิต ผู้เรียน - ฝึกปฏิบัติจริง	๓	๑๕
๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทอผ้าไหมลายห้วนาค	๓.๑ สามารถบริหารจัดการในการประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายห้วนาค ๓.๑.๑ สามารถวางแผนการจัดทอผ้าไหมลายห้วนาค ได้ ๓.๑.๒ สามารถเก็บรักษาคุณภาพของเสื่อกกได้ ๓.๑.๓ สามารถลดต้นทุนในทอผ้าไหมลายห้วนาค ๓.๑.๔ สามารถทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายได้ ๓.๒ สามารถจัดการการตลาดได้	๓.๑ การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายห้วนาค ๓.๑.๑ การวางแผนการจัดทอผ้าไหมลายห้วนาค ได้ ๓.๑.๒ การเก็บรักษาคุณภาพของขนมได้ ๓.๑.๓ การลดต้นทุนในทอผ้าไหมลายห้วนาค ๓.๑.๔ การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ๓.๒ การจัดการการตลาด	๓.๑ การบริหารจัดการทอผ้าไหมลายห้วนาค ให้กับผู้เรียน ๓.๑.๑ สํารวจและศึกษาแหล่งวัสดุ อุปกรณ์ และการใช้ประโยชน์ของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและทุนต่างๆ ๓.๑.๒ ศึกษาการลดต้นทุนในทอผ้าไหมลายห้วนาค ๓.๑.๓ ศึกษา วิเคราะห์ ปัจจัยความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และมีแนวทางในการจัดการความเสี่ยง ๓.๒ การบริหารจัดการการตลาด จัดให้ผู้เรียนศึกษา	๓	

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	<p>๓.๒.๑ สามารถทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ใช้บริการ / คู่แข่งได้</p> <p>๓.๒.๒ สามารถโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้</p> <p>๓.๒.๓ สามารถส่งเสริมการขายและการบริการได้</p> <p>๓.๓ สามารถจัดการความเสี่ยงได้</p>	<p>๓.๒.๑ การทำฐานข้อมูลลูกค้าที่ใช้บริการ / คู่แข่ง</p> <p>๓.๒.๒ การโฆษณาประชาสัมพันธ์</p> <p>๓.๒.๓ การส่งเสริมการขายและการบริการ</p> <p>๓.๓ การจัดการความเสี่ยง</p> <p>๓.๓.๑ การวิเคราะห์ศักยภาพในการประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนาค</p>	<p>๓.๒.๑ ข้อมูลการตลาด และวิเคราะห์ความต้องการของตลาด</p> <p>๓.๒.๒ กำหนดทิศทาง เป้าหมาย และแผนการจัดการตลาด</p> <p>๓.๒.๓ ดำเนินการตามกระบวนการจัดการการตลาด เช่น การคิดต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาขาย การส่งเสริมการขาย จำหน่ายสินค้า ฯลฯ</p> <p>๓.๓ การจัดการความเสี่ยง จัดให้ผู้เรียนศึกษา</p> <p>๓.๓.๑ ให้ผู้เรียนศึกษาเอกสารเรื่องการจัดการความเสี่ยง</p>		
๔. โครงสร้างการประกอบอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนาค	<p>๔.๑ บอก ความสำคัญของทอผ้าไหมลายหัวนาค</p> <p>๔.๒ บอกประโยชน์ของทอผ้าไหมลายหัวนาค</p> <p>๔.๓ บอกองค์ประกอบของทอผ้าไหมลายหัวนาค</p> <p>๔.๔ บอกการเขียนโครงการอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนาค</p> <p>๔.๕ บอกการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนาค</p>	<p>๔.๑ ความสำคัญของทอผ้าไหมลายหัวนาค</p> <p>๔.๒ ประโยชน์ของอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนาค</p> <p>๔.๓ องค์ประกอบของอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนาค</p> <p>๔.๔ การเขียนโครงการอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนาค</p> <p>๔.๕ การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการอาชีพทอผ้าไหมลายหัวนาค</p>	<p>๔.๑ จัดให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของทอผ้าไหมลายหัวนาค ประโยชน์ของทอผ้าไหมลายหัวนาค แล้วจัดกิจกรรมการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น เพื่อสร้างแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>๔.๒ จัดให้ผู้เรียนศึกษาสาระข้อมูลจากใบความรู้ เรื่อง ตัวอย่างการเขียนโครงการอาชีพที่ดี เหมาะสม และถูกต้อง พร้อมจัดการอภิปราย เพื่อสรุปแนวคิดเป็นแนวทางในการเขียนโครงการอาชีพที่ดี เหมาะสม และถูกต้อง</p> <p>๔.๓ จัดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ การเขียนโครงการอาชีพ</p>	๑	

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
			๔.๔ กำหนดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการอาชีพ ๔.๕ จัดให้ผู้เรียนปรับปรุงโครงการอาชีพ ให้มีความเหมาะสมและถูกต้อง ๔.๖ กำหนดให้ผู้เรียนเขียนโครงการอาชีพของตนเอง เพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานอาชีพ และใช้ในการดำเนินการประกอบอาชีพต่อไป		
รวม				๑๐	๓๐